



Ace
Mermolja

DEČEK Deček je metal
kamenčke v vodnjak
in ni vedel,
da podnevi v njem počiva
luna;

čof, čof, čof

Ko se je ponoči
zavil med blazine,
pa je po oknu zažvenketalo:

plenk, plenk, plenk

Luna je dečku
vračala kamenčke
in ga zbudila.

Samo oče in mama
nista vedela
in sta zavpila
na dečka, naj spi,

in zakričala na cesto,
da bi pregnala
neznanega paglavca.

ČAROVNIK Burja je snela čarovniku
klobuk,
da je ostal na pločniku
samo s plešo in frakom.
Gospod med gospodi,
sicer za trohico
bolj podoben čudakom,
ki jih rodi noč,
pa vseeno gospod,
kot mi.

Samo čebele . . .

Iz klobuka
so vzletele
kot zlate ogrlice
in ovile dimnike
s prozornimi krili.

Oropan za čudež
sedi čarovnik
na pločniku . . .

Bolje, da gremo,
ker se žalost
seli kot uši.

LADJA Ladja zaorje
modro brazdo
in izgine.

Daleč v srcu . . .

Za njo se delfin
zaiskri

sredi pene
in pade
v mehke globine,

da srečam
njegov začudeni pogled

in pod borom
ne čutim utripanja
žil,
kot da dajejo
sok
stvarem, ki so daleč.

DOMOTOŽJE Burja priklanja
ciprese,
da so kot sence
pred nevidnim kraljem.
Na hišnem dvorišču
nihče ne trosi zrn
za sitne kokoši
in polkna butajo
ob zid
s topimi streli.

Izgubil se je vonj
po domačem kruhu
in tudi ko bi se vrnil
domov, bi ne prepoznal
hrastove mize.

Še naprej bi se bal
pošasti iz pravljic,
ki so šle z mano v svet;
le da niso več čarovnice,
palčki in grdine.

VRAČANJE Noč me ne prepozna,
 ko se vozim z dela
 brez steklenice pravljic
 in hrupnih prijateljev,
 ki znajo tisoč podoknic
 za ženo.

Sedaj se samo nekdo
 vrača z renaultom
 v temno garažo.
 Potem bo šel v sobo,
 se sklonil
 nad sinovim spanjem
 in zamrmral:
 bo že šlo, če bo ...

NOVEMBER List se zaziba
 v vetru
 in pade v naročje
 premražene vile.

Na oknu je pozabila
 ljubezenski napoj
 in zjutraj je našla
 ledeno kocko,
 ki se ni hotela odtaliti.

Tiho je zajokala;
 vse mine
 in vila, ki je večna,
 se mora spremeniti
 v pošast, da ne izgine.

MIRJAM Prišla je kot lisica
 v kurnik,
 zasadila bele zobe
 v petelinji vrat
 in zbežala.

Kdor jo je videl,
je ostal očaran
od divjih oči
in košatega repa.

Se sedaj, ko je zima,
zrem v gozd,
da bi se strašna
in lepa
kraljica vrnila
in me tiho ovila
z repom iz lunine svile.



František
Benhart

Bralnica '82

POTI K SVOBODI

Tri dramska besedila v novi knjigi Draga Jančarja BLODNIKI: praznik literature. Prvo od njih, igro Disident Arnož in njegovi, berem že tretjič in se ne morem načuditi, kako čisto je napisano. Ni odvečne besedice ni šibkejših, »oddihljajskih« mest, vse od prvega stavka dialoga (Arnož: *Nič ni bolj nespodobnega, kot je sreča*) teži k zadnjim okrutno ironičnim besedam, ki jih izreče Ksaver Arnožu, potem ko ga je dokončno »spravil na tla«: *No, vidiš. Zdaj si svoboden. Arnož. Za svobodo gre Arnožu, za svobodo gre njegovim, tistim, ki so emigrirali z njim v Ameriko, in tudi tistim (študentom), ki jim je padlo srce v hlače, ko je že šlo zares; o svobodi zna govoriti tudi policijski ravnatelj Pajek: Vso svobodo imate, reče Arnožu, in ko ga ta vpraša, kdo bo presojal, če ostaja »v mejah svoje neomejene svobode«, odgovori: Ravno za to gre, da si jih postavite sami, to je svobodno. Konec koncev celo med Arnožem in njegovimi (razen Ignacija) nastanejo diametralne razlike v razumevanju svobode — Arnož brani svojo izvorno, nepokvarjeno predstavo svobode, »njegovim« v Ameriki gre za prilagojeno svobodo, »svobodo trgovine« (*Ti nam ne boš več trgovine kvaril!*), Ignacij pa hoče biti nekje na pol poti, zato pa konča s klavskim nožem v prsih. Iluzornost vztrajanja pri svoji poti k življenjskemu napolnjenju (k svobodi), neizbežnost prilagoditve zunanji moči (družbe, Cerkve, države, pa tudi le svinjerejcev in sploh »folka zagovednega«) demonstrira Jančar z izključno umetniškimi sredstvi, o vsem tem govori ne on sam, pač pa zgodba, dramatski razplet konfliktov in dogodkov. Tudi molk je avtor prisilil, da govori: na primer v koncu, ko se prične končna »obglavitev« Arnoža, opozarja nase komaj opazno*